

pisne prilike prikladne za glavni poskus in radi tega se je podal v severno Afriko, da bi iztaknil tamkaj kak ugoden kraj. Odločil se je za Tripolitanijsko in se mu je posrečila s pomočjo italijanskega znanstvenika profesorja Fantoliča najdba neznatne afriške oaze Misda, kjer bi naj uspel Lyonov poskus z raketo.

Naloga Lyonove rakete.

Z načrti: odposlati raketo v doslej nedosežene nebesne višine, se ukvarjajo učeni možje v sedanjem času po cellem svetu. Profesorju Lyonu ne gre za to, da bi dosegel le izredno višino, ampak on bo opremil svojo raketo z merilnimi napravami. Te so pritrjene na zgornjem koncu rakete in bodo z vso natančnostjo zaznamovale vse višinske, zračne in vremenske prilike. Ravno ti podatki bodo za znanstveni svet neprecenljive vrednosti. Treba namreč pomisliti, da je prodrl dosedaj edinole belgijski profesor Piccard v svojem balonu v višino razredčenega zraka ali v stratosfero. Izven višin, ki so bile dosežene od Piccarda, nimamo nikakih znanstvenih potrdil ali zapiskov. Teoretično obstoja možnost, da bi dosegla raketa profesorja Lyona višino 70—80 km; Lyon sam ne računa s tem upom in bo zadovoljen s 45.000 metri. Z višino 40 km bi se povzpeli Lyon že v popolnoma neznani in od nikogar le za trohico raziskani nebesni prostor.

Trditve profesorja Lyona o raketnih poskusih.

Profesor Lyon trdi, da niti misliti ni, da bi kedo v doglednem času dosegel z raketo mesec. Po profesorjevih trditvah znaša hitrost rakete s pomočjo najboljših sredstev 8 km v eni sekundi. Da bi dosegla raketa mesec, bi morala razvijati brzino 11.18 km na sekundo in pri poletu na druga nebesna telesa še seve mnogo več. Dosedanja tehnična sredstva nam onemogočajo, da bi izdelali raketo, ki bi dosegla višino 300 km;

kar bi pa šlo preko te višine, so le prazne sanje.

Raketa profesorja Lyona je zgrajena na načelu izrabe sunka nazaj, ki žene, raketo naprej. Ena drugi sledeče eksplozije pri Lyonovi raketi omogočajo pospešitev brzine pri vsaki sekundi za 30 m. Po tem načelu bi bila teoretično mogoča bajna hitrost, ako bi ne bilo omejeno število eksplozivnih snovi. Lyonova raketa obstoji iz treh delov. Ako je izčrpana gonilna snov v enem delu, pride v pogon drugi in tretji. Slednjič preostane le še konec rakete, ki je opremljen z merilnimi napravami in ki bo priletel s pomočjo padala in privlačne sile zemlje na zemljo.

Raketa sama je iz aluminija, tehta 150 kg in je visoka 3 m.

★

DEKLETA, V NEDELJO V RAJHENBURGU

V nedeljo, 30. avgusta, je v Rajhenburgu, ki slovi po svoji prelepi cerkvi Marije Lurške, velik dekliški shod. Ob 10. uri bo pridiga preč. g. ČASLA, škofijskega voditelja Marijinih družb. Po slovesni sv. maši bo izven cerkve dekliško zborovanje, na katerem govori g. dr. HOHNJEC. Dekleta Posavja (to- in onstran Save) in iz sosednih krajev, pridite v obilnem številu! To je zadnji dekliški shod v vrsti velikih dekliških shodov letošnjega poletja. Naj bo dostojen svojih prednikov. Proslavimo na veličasten način efeški jubilej. Pokažimo, da imamo smisel za potrebno izobrazbo in prosveto! Dekleta, 30. avgusta pohitite v Rajhenburg!

Papež in kralj. Na udanostni brzojavki, kateri je poslala mariborska Prosvetna zveza z romanja in skupščine pri Mariji Pomagaj na Brezjah papežu in kralju, je prejelo predsedstvo z obeh visokih mest pristrčni zahvali.

Fantje, v nedeljo 30. avgusta na Goro pri Sv. Petru pri Mariboru, kjer se bo vršil fan-

toyski dan v cerkvi in na prostem po že objavljenem sporedu.

Katoliško izobraževalno društvo iz Svečine priredi v nedeljo dne 30. avgusta t. l. ob 3. uri popoldne v prostorih grajske nadkleti veliko jesensko veselico, pri kateri se bode uprizorilo petdejanško Jurčič Česnik »Domen«. Na sporedu je tudi govor g. Franjo Zebota iz Maribora, petje in tamburanje. Po veselici je prost zabava pred veselicnim poslopjem, kjer se bode ob zvokih tamburic in ob narodnem petju domačega pevskega zbora točila pristna domača kapljica, pa tudi za prigrizek bode prekrbljeno. Vabl se bratska društva iz okolice, pa tudi naše prijatelje meje zavedne Mariborčane, da se udeležijo te naše prireditve ter s tem pokažejo, da jim je naša najsevernejša postojanka pri srcu. Prireditve se vrši ob vsakem vremenu.

Velika Nedelja. Na angeljsko nedeljo dne 30. avgusta t. l. uprizorijo naša dekleta in fantje v društveni dvorani igro »Črnošolec«. Igra je nad vse zanimiva, zato pridite vsi točno ob 3. uri popoldne.

Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo dne 30. avgusta t. m. ponovi bralno društvo v Pergerjevi dvorani Lavtičarjevo krasno spevoigro »Darin-ka«, ki se je uprizorila dne 23. t. m. ob ogromni udeležbi domačinov in okoličanov. Pridite!

Gornja Ponikva pri Žalcu. Katoliško prosvetno društvo »Slomšek« v Gornji Ponikvi je priredilo v nedeljo dne 16. avgusta pod vodstvom g. šolskega upravitelja Križmana v društveni uti težko in dolgo predstavo: »Žrtev spovedne molčenosti.« Sodimo, da je bila ta igra najtežja, kar se jih je igralo na tukajšnjem odru. Na prvi pogled je marsikdo mnenja, da igra takšne vsebine na spada na javni oder, vendar so bile vloge, zlasti glavne, tako mojstrsko podane, da od podeželskih igralcev ni mogoče boljšega pričakovati. Nisi se mogel obraniti solz, pa tudi smešni prizori so bili vmes. Škoda, da je vreme nagajalo, že predpopoldne je motil cerkveno slovesnost dež, popoldne smo pričakovali več tujcev. Častitamo vrlim igralcem, pa tudi dekletom, ki so tako lepo ovenčale cerkev, vas in kapele na polju. Pa še drugič zopet kaj!

★

»Zakaj se pa ravno danes tako zelo bojite?«
Kmet: »Veste, gospod, zato, ker imam poln košek jaje s seboj!«

Kako se pišejo pisma.
Desetletna Anica. piše materi, katere se mudi na deželi, pismo. Oče ga prečita in je z njim zadovoljen. Le priprosti konec: »Tvoja hčerka Anica« mu prav ne ugaja, ker ni dovolj pristrčen. Prihodnjič naj bi napisala drugače. Čez nekaj dni mora Anica na očetovo povelje pisati dimnikarju, ker peč v kuhinji preveč dimi. Pisala je takole: »Prebljubi gospod dimnikar! Prosim Vas prav lepo, pridite pogledat naš dimnik, ker ne moremo kuhati. V vsej ljubezni

Dvignil je glavo. Tiha vdanost mu je sijala iz oči.

Pogled mu je splaval tja po njivi, kjer je ozimina zelenela tako lepo, da jo je bilo veselo pogledati.

Zdaj so se mu oči kar razveselile. Potolažene in hvaležne so božale njivo.

»Glej, taka njiva! Ta jih bo redila. Rodi, kakor bi jo Gospod Bog nalašč blagoslavljal, ker vidi naše siromaštvo. Brez vsega vendar ne bodo.«

»In v svojem so tudi«, je zadovoljno pomišljal dalje, ko mu je od njive zaplaval pogled na dom. Res, navadna želarska bajta, iz brun zbita, okna majhna, streha slamnata. A se je vendar vesele oči in srce. Kako se je ne bi? Glej, saj je kakor nevesta v beli poročni obleki, vsa okrašena, okrog in okrog s cvetočim drevjem ovenčana. Vse ozračje naokoli polno dišave, polno medu. Kakor bi iz nebes padal sladek med, kakor bi iz zemlje kipela in puhtela močna, omamna dišava.

»Takle zrak te mora ozdraviti, Peter«, mu večkrat govore znanci spodaj iz vasi, ko gredo mimo. Sam včasih sanjari lepo upanje: »Veseli se čebelami in ta zrak bi mi morda res še vrnila zdravje.«

A prav ob tem napadu neusmiljenega rablja, ko se mu je pred očmi kar zameglilo in je videl skozi mavričaste kroge, v divjem neredu mu pred očmi plešoče, cvetje drevja vse s krvjo oškropljeno. si je

žalosten priznal: »Tudi dom in drevje in njivo bo treba pustiti.«

Navzlic temu se je njegova kmetska moč spet in spet ustavljala malodušnosti in obupu. Ob vsakem napadu dušne potrnosti se je spet tolažil: »Ostanejo Mariji in otrokom. Marija bo že za vse skrbela. Iz noči v noč dela. Da bi le zdržala! Da ne bi opešala in zbolela, še preden otroci dorastejo.«

S tem se je tolažil tudi danes.

Kar se je oglašil sredi v te misli, v sanjarije in upe, od drugega konca čebelnjaka krepek glas: »Dobro dan, Peter.«

Koren je glas takoj spoznal. Ko se je ogledal, je videl, da se ni motil: sosed Petek.

»Bog ga daj, Matija.«

»Oj, kako brne, brnel« je ogledoval Matija ulnjak. Pozorno je pregledoval panj za panjem, dasi je vse dobro poznal. Petru pa ni pogledal v oči.

»Brne, brne — pojo! Človek bi jih poslušal noč in dan kakor pevce v cerkvi ob velikih praznikih. Še rajši skoro.«

»Res, lepo pojo. Ni napačno, da jih imaš. Ne pojo samo, tudi marsikak goldinar naneso.«

»A včasih jih tudi snedo.«

»Vem, Peter. Je pač pri vsakem gospodarstvu enako — zdaj sreča, zdaj nesreča. Nikjer ne sije zme-

Vprašanja in odgovori.

J. T. v D.

Za neki dolg mi je dolžnik zastavil kolo. Zdaj dolga ne izplača. Ali smem kolo rabiti?

Odgovor:

Ne. Kolo je samo zastavljeno kot kritje in ga morate v istem stanju vrniti, kot ste ga prejeli. Če hočete priti do konca z dolžnikom, morate dolg iztožiti. Če ga sami prodate ali obdržite, vas lahko prime za odškodnino.

A. T. P.

Sosed ima tik ob cesti narejeno kopico sena. Za kopico so takoj hiše. Nevarnost požara je velika. Ali lahko zahtevamo, da jo prestavi?

Odgovor:

Javite zadevo občini, ona bo odredila in bo držalo.

St. T. v Str.

Hči je samostojna, ima svoj svet in je delala v tovarni in je sedaj v bolnici. Ali moram res jaz plačati za njo?

Odgovor:

Ne. Občina naj poroča, da ima svojo lastnino. Sicer pa je vendar bila pri bolniški blagajni.

H. K. v L.

Sosed mi spuša les preko mladega nasada in mi dela škodo. Ima druge riže na razpolago. Kako naj brez tožbe zabranim?

Odgovor:

S pametno besedo, če bo sosed hotel ubogati. Če ne, zgradite z vejami vrh riže. Ako razdere, ga prijavite občini. Ako se tudi tam ne pobotate, ostane samo tožba.

J. H. v Sv. T.

Posestvo sem kupil. Prejšnji lastnik je ostal dolžan na davkih, sedaj terja davkarija mene. Ali sem dolžen plačati?

Odgovor:

Ako so zaostali davki vknjiženi, ste dolžni plačati. Ako niso vknjiženi, niste dolžni plačati, ker plačujete davek šele od tedaj, ko je vaše.

J. K. v G.

Moj sosed hoče postaviti ob moji njivi splotje, koliko od meje ga more postaviti?

Odgovor:

Ta mesec je izšel novi gradbeni zakon. Dobite ga na občini, ker je objavljen v Uradnem listu. Tam boste našli vse glede stavb. Glede prostora pa ne boste mogli nič protestirati.

B. M. v L. O.

Mlin imam. Sosed mi je odpeljal vodo, ki sicer potem zopet pride v grabo, toda v manjši množini. Ali to sme?

Odgovor:

Na svojem posestvu sme in ker vi nimate za mlin obrti, ampak le za domačo rabo. Mora pa na meji svojega posestva zopet pustiti vodo v miru, da teče na vaše. Tu napravite jez, kjer se voda zbira, da jo imete, kadar meljete.

J. P. v L.

Ali smem zajca ustreliti, če mi dela škodo?

Odgovor:

Na to vprašanje nam je lovsko društvo poslalo obvestilo, da ga kmet ne sme ustreliti. Kakor pa je že znano, prodira mnenje, da se zajca proglasi za škodljivca in bo prosto njegovo uničevanje.

L. I. v P.

Ko odslužim vojake, bi rad šel k orožnikom. Ali lahko že sedaj prosim?

Odgovor:

Ne. Sprejem bo odvisen od tega, kako ste služili in če bo kaj prostora. Na jugu države dobite službo orožnika, samo tam je težja služba.

M. J. v M.

Sin je odslužil vojake in bi rad šel v Maribor v kurilnico. Kaj naj napravi?

Odgovor:

Če je v kakšni stroki, kjučavničarski ali podobni, izvežban, naj predloži izpričevala. Koliko je znano, so vsa mesta zasedena. Sicer pa lahko poizkusi. Vpraša naj osebno.

*

Srečanje.

Prenovljen voz podzemne železnice v jutru. Tesno sedijo potniki eden poleg drugega. Na vsakem obrazu je poznati naglico ter nemir, vsak hoče le naprej, da bi dospel na kraj dela. Med vsemi delavci ter nižjimi nastavljenici,

ki se stiskajo in zrejo eden drugemu nekako ogorčeno v oči, je posebno viden velik in lepo oblečen gospod. Drži se za zgornje držalo in gleda mirno po množici. Pred njim stoji majhen možič v modri delovni obleki in skuša čitati časnik ter žveči ne baš prikupljivo dišeče zelišče. Na ovinku ga potegne nazaj in suni proti elegantnemu gospodu. Z opravičilom se obrne. Pogleda obeh se srečata. Delavec se hoče poglobiti v svoj časopis, gospodu zrastejo oči od začudenja. Za par trenutkov zapre oči in sledi delavcu, ko ta izstopi na eni od prihodnjih postaj.

»Oprostite, ali niste vi Ententhal?« Delavec se začuden obrne.

»Da.« odgovori.

»Niste li bili pred desetimi leti paznik v kaznilnici?«

»Da. Od kedaj in kako me poznate? Ali —.« Delavec je stopil korak nazaj. »Vi ste —.«

»Čisto pravilno, jaz sem kaznjenec številka 21, katerega ste že gotovo stokrat prekleli.« Za trenutek se pojavi na delavčevem obrazu kakor sovraštvo, pa dobrohotni izraz zmaga.

»Kaj prav za prav hočete od mene? Natanko veste, da ste me spravili ob službo in ob kruh. Pustite me vsaj sedaj pri miru.« Obrne se, da bi nadaljeval svojo pot, a bivši kaznjenec mu položi roko na ramo.

»Rad bi govoril z vami kake četrt ure. Mislim, da boste drugače mislili o meni po razgovoru. Takrat sem se hotel vrniti za vsako ceno, a nisem mogel. Razumete, ni bilo mogoče!«

»O tem me boste pač težko prepričali. Vendar vas hočem poslušati.«

Oba sta stopila v majhno krčmo v bližini in naročila malenkost. Bivši kaznjenec si je prižgal cigaro in se naslonil.

»Če je kaj v mojem življenju, česar ne bom nikdar pozabil, Ententhal, je gotovo vaša dobrosrčnost pred desetimi leti. Sigurno bi bil ob pamet, ali bi si bil končal življenje, ako bi se me ne bili usmili vi. Niste še bili dolgo v

rom solnce. Tudi mene tepe nesreča. Krava je bolna. Ni mleka, ničesar! Od česa živeti?«

»Je pred časom storila? Smo slišali. Smilil si se nam.«

»Tako lepo sem imel že vse preračuneno: tele prodam — toliko in toliko upam dobiti zanj — pa bo spet za najhujšo silo.«

»Težko je za denar, težko, vem, Matija«, je prikimaval Peter, da ne bi sosedu žalil. A v srcu mu je vstajala misel: »Ko bi le nikomur huje ne bilo ko tebi! Suh denar imaš na kupu. In zdrav si kakor mlad hrast.«

»Solnce in nesreča, ta dva nikoli ne spita«, je zmajeval z glavo Matija, na videz zelo potr. Nemirno je prestopal, da mu je satan zašepetal jezno in zaničljivo: »Kaj pa se zvijaš, šleva? Povej naravnost, pa bo!«

Napol neodločno, napol prihuljeno in mračno je pogledal Matija okoli sebe, kakor bi se hotel kar lotiti nevidnega skušnjavca, ali kakor bi se bal, da bi bila v bližini kaka nepotrebna priča. Ko se je prepričal, da je ni, je dejal naglo in trdo:

»Veš, Peter, mislim sem, če bi mi mogel zdaj ti tisto malenkost vrniti.«

»Kakšno malenkost?« se je začudil Koren.

»Tistih stodvajset rajniš.«

Koren je potisnil Ivančka, ki se je ob njegovih kolenih gugal, neprijazno od sebe, tako se je zgenil. Kakor ga ne bi bil še nikoli videl, je strmel v sosedu. Blede lice mu je postalo še bledeje, od strahu, ki ga je z mrzlo roko za srce pograbil in ga neusmiljeno stisnil. A takoj nato ga je podplula bolna rdečica. Čutil je, kako mu vsa kri kipi v glavo in mu tam sumi, kakor bi vrela.

»Zaboga, saj sem ti že vrnil.«

Zdaj se je čudil Matija. Prestrašeno in neverno je pogledal Korena.

»Vrnil? Pa se šališ, Peter? Kdaj? Kje?«

»Pri Zorku. Menda briješ le norce z menoj, Matija?«

»Kaj bom bril norce? Ko pa res potrebujem. O kakem povračilu mi pa res ni nič znano.«

Peter je naglo vstal. Od prevelikega razburjenja ni mogel več sedeti.

»Pa vendar ne boš tajil, Matija?« je prosil.

»Kaj bi tajil? Bi vendar moral vedeti, če bi mi bil vrnil. Kaj takega človek vendar ne pozabi čez noč.«

»V sredo po novem letu sem ti dal v Zorkovi gostilni. Kravo sem prodal v mestu. Domov grede sem ti vrnil.«

»Pri Zorku? Lahko zdaj tako praviš. Zorko je od svečnice v grobu.«

Vas nestrpno pričakuje
Vaša ljubeča Anica X!

Da krava ne brca. Na živinjskem semnju je kupil kravo. Kupec sumi, da krava ni brez napake kot je zatrjeval prodajalec. Zato vpraša kmeta: »No, povej po pravici, ali ima krava kaj napak ali ne? Saj je sedaj itak vseeno, ker je že plačana.« Kmet se namuzne in pravi: »Druge napake nima, samo brca rada!« »O, nič ne dé, če nima drugega pogrška, mene ne bo brcala,« pravi kupec. »Jaz znam to narediti!« Vsi rado vedni, kako je to treba narediti, prosijo ga, naj jim pove. Kupec počene h kravi, jo prime za vime in reče prodajalcu, naj stori prav ta-